Nuorisotakuun määrittäminen ja määrärahat 2012-2018

1. ”Nuorisotakuun rahoituksesta” puhuttaessa viitataan yleisesti siihen 60 milj. vuosittaiseen erillispanokseen josta päätettiin PM Kataisen hallitusohjelman liitteen 2 ”Menojen uudelleenkohdennus” kohdassa 1.[i] Tämä määräraha jaettiin vuosittain OKM pääluokkaan 32 milj. (opetus 24 milj. nuorisotyö 6 milj.), TEM pääluokkaan 28 milj. STM hallinnonalalle ei kohdennettu määrärahoja.

2. PM Sipilän hallitusohjelmassa kärkihankkeelle ”Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan”[ii] on varattu erillispanos, jonka suuruus on yhteensä 10 milj. vuosille 2016 – 2018. Tämä määräraha on jaettu etupainotteisesti vuosille 2016 – 2018, OKM pääluokkaan 6 milj. ja STM pääluokkaan 4 milj. TEM hallinnonalalle ei kohdennettu määrärahoja. Tässä yhteydessä on muistettava, että Ohjaamoja sekä niitä koordinoiva Kohtaamo-hanke rahoitetaan ESR-varoilla.

3. Yllä mainittujen erillismäärärahojen turvin toimeenpantujen toimintojen lisäksi, on nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn sekä koulutukseen ja kuntoutukseen, luonnollisesti suuri määrä muita määrärahoja budjetissa. Lisäksi myöhemmin viime hallituskaudella käynnistettiin uusia hankekokonaisuuksia, kuten nuorten aikuisten osaamisohjelma sekä työpaikalla tapahtuvan oppimisen kehittämishankkeita, joihin tarkoituksiin tehtiin merkittävät määrärahalisäykset ja, joiden sisällyttämisessä nuorisotakuun piiriin on vaihtelevia käytäntöjä. Lisäksi edellisellä hallituskaudella tehtiin merkittäviä opiskelijamäärien leikkauksia ammatilliseen peruskoulutukseen, joka osaltaan hankaloittaa nuorisotakuun määrärahatason tarkastelua. Täten nuorisotakuun/yhteiskuntatakuun/koulutustakuun toiminnan piiriin sisältyvää palveluvalikoimaa ei tarkkaan ottaen ole missään vaiheessa yksityiskohtaisesta rajattu, mikä osaltaan aiheuttaa sen, että myös esitetyt määrärahatasot voivat vaihdella näkökulmasta riippuen. Nuorisotakuun vaikuttaviin määrärahatsoihin sekä määrärahojen ajoitukseen on tehty muutoksia poikkeuksetta joka vuosi kehyspäätöksen ja talousarviovalmistelujen yhteydessä.

4. Nuorisotakuun, yhteiskuntatakuun ja koulutustakuun toiminnan sisältö ja rahoitus, on OKM:n näkökulmasta perusteltua rajata siten, että siihen katsotaan sisältyväksi;
    a. nuorisotakuun kohderyhmälle kohdennettavat ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijapaikkojen lisäykset,
    b. oppisopimuskoulutuksen koulutuskorvausten korottaminen,
    c. vapaan sivistystyön lisäys,
    d. nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön määrärahat nuorisotakuun kohderyhmälle,
    e. nuorten aikuisten osaamisohjelman rahoitus,
    f. ainakin STM:n hallinnonalalla oleva 4 milj. määräraha kuntoutukseen ja mielenterveyspalveluihin, joka on osa kärkihankkeesta.
    g. lisäksi nuorisotakuun rahoitukseen on perusteltua sisällyttää TEM pääluokan nuorten työllistymistä edistävien toimenpiteiden yhteiskuntatakuurahoitus. Ohjaamoiden ESR rahoitus on tästä jätetty pois.

5. Riippumatta määrittelystä yhteenlaskettu määrärahataso on selvästi laskeva. Vuodesta 2015 vuoteen 2016 suurin osa vähennyksestä 28 milj. euroa johtuu TEM pääluokan yhteiskuntatakuumäärärahojen poistumisesta ja loppuosa OKM pääluokasta (32 milj), sekä lisäksi siitä, että nuorten aikuisten osaamisohjelman määrärahataso asteittain alennetaan.

6. Vuoden 2016 nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön määrärahataso säilyi ennallaan, koska nuorisotakuusta poistuva 6 milj. erä kompensoitiin kärkihankkeen 2,0 milj. rahoituksella, sekä eduskunnan budjettiin tekemän 4,0 milj. euron lisäyksellä.

7. Vuoden 2017 valtion talousarviokäsittelyn budjettiriihessä osana hallituksen työllisyyspakettia nuorten aikuisten osaamisohjelman määrärahoja lisättiin 10 milj. eurolla. Tämän lisäksi etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan rahoitusta korotettiin 4,5 milj. eurolla, jolla kompensoitiin kärkihankkeen pienentyvä rahoitus 0,5 milj. ja eduskunnan tekemä lisäys 4,0 milj. Täten vuonna 2017 nuorisotakuun määrärahat OKM pääluokassa laskevat 12 milj. euroa, mikä johtuu kokonaisuudessaan määräaikaisen Nuorten aikuisten osaamisohjelman määrärahatason alentumisesta.

8. Vuoden 2018 talousarvion laadinnassa on huomioitava, että budjettiriihessä 2016 sovitut lisäykset eivät ole kehyksessä, ja kehyksessä on määrärahoin kohdennettu leikkauksia. Yhteensä OKM:n pääluokassa olevat määrärahat laskisivat 28 milj. vuoden 2017 tasosta. Mikäli tarkastelua jatkaa vuoteen 2019 on myös otettava huomioon kärkihankkeiden rahoituksen loppuminen.

9. Nuorisotakuuta määriteltäessä ja määrärahoista päätettäessä kansallisesti on myös otettava huomioon, että nuorisotakuu on EU-tason politiikkaa. EU-maat hyväksyivät nuorisotakuun periaatteet huhtikuussa 2013, Neuvoston suositus nuorisotakuun perustamisesta (2013/C 120/01). Suomi pidettiin alkuvaiheessa nuorisotakuun mallimaa katso esim. EU:n Nuorisotakuu sivusto http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079&langId=fi mutta komissiosta on viime aikoina esitetty huolia nuorisotakuun määrärahojen riittävyydestä ja toimenpanosta Suomessa.

Nuorisotakuun ja nuorten työpajatoiminnan rahoitus (milj. euroa)	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
OKM pääluokka 29							
Ammatillinen peruskoulutus		13	23	27	31	31	31
Oppisopimuskoulutus; työnantajien koulutuskorvaus		5	5	5	5	5	5
Nuorten aikuisten osaamisohjelma		27	52	47	37	25	5
Vapaa sivistystyö; maahanmuuttajanuorten opiskelumaksut	2	2	2	2	2	2	2
Nuorten työpajatoiminta	11,2	13	13	13	13	13,5	13,5
- Budjettimomentti (29.91.51)	11,2	13	13	13	13	13,5	11,5
Etsivä nuorisotyö	11,5	14	14	14	13	12,5	10,5
- Veikkausvoittovarat (29.91.50)	5,2	6	6	6	7	7	7
- Budjettimomentti (29.91.51)	6,3	8	8	8	4,7	4,5	4,5
OKM pääluokka yhteensä	**24,7**	**74**	**109**	**108**	**101**	**89**	**65**
TEM pääluokka yhteensä	**28**	**28**	**28**	**28**	**0**	**0**	**0**
STM pääluokka yhteensä	**0**	**0**	**0**	**0**	**1,5**	**1,5**	**1**
Nuorisotakuu/yhteiskuntatakuu yhteensä	**52,7**	**102**	**137**	**136**	**102,5**	**90,5**	**66**

[i] . PM Katainen Menojen uudelleenkohdennukset 1.Toteutetaan **nuorten yhteiskuntatakuu** niin, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, harjoittelu-, opiskelu, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Määrärahaa voidaan käyttää työllistämistoimien lisäksi myös opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan ammatillisen koulutuksen opiskelijapaikkoihin, oppisopimuskoulutukseen, työpajatoimintaan ja/tai etsivään nuorisotyöhön. Nuorille kohdennettujen työllisyyttä edistävien toimien lisäys 60 milj euroa/vuosi.

[ii] PM Sipilä hallitusohjelma **Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan** Syvennetään julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välistä yhteistyötä nuorten tukemisessa. Tuetaan nuorten elämänhallintaa ja työllistämistä vahvistamalla sosiaali- ja terveyspalveluita osana nuorisotakuuta. Kerätään parhaat käytänteet kunnista ja laajennetaan toimivat mallit valtakunnalliseksi. – Kehitetään nuorisotakuusta malli, jossa vastuu tukea tarvitsevasta nuoresta on yhdellä taholla. – Kaikille peruskoulun päättäville taataan koulutus-, työ- tai kuntoutuspaikka. – Vahvistetaan etsivää nuorisotyötä ja työnetsijätoimintaa sekä nuorten mielenterveyspalveluita. – Kehitetään nuorten palkkatukea ja Sanssi-korttia työntekoon kannustavampaan suuntaan.